

uden at de Paagjældende befandt sig i et gjensidigt Velvillighedsforhold til hinanden, saa maa jeg tilstaae, at jeg ikke forstaaer den. Jeg kunde snarere fristes til at sige det Modsatte, at Tilshynskredsene, og navnlig Provstiekredsene hos os ere saa smaa og det personlige Forhold saa nøie, at Tilshynet netop derved taber en Deel af sin Betydning. Jeg kan ikke indsee, at det overhovedet skulde være nødvendigt, at Ens Præst og Provst befandt sig i et Velvillighedsforhold. Det er et Pligtforhold, et Tjenesteforhold. Det er ganske vist godt, om de have gjensidig Høiagtelse for og Tillid til hinanden, hvad de i mange Tilfælde vistnok ogsaa ville have, men jeg seer ikke, hvorfor ikke det samme Forhold skulde kunne opstaae mellem Valgmenighedens Præst og Provsten, som imellem denne og de andre Præster; det er jo muligt, at Provsten har de selsomme Ansættelser, som Valgmenighedens Præst har. — Naar det ærede Medlem endelig gjorde den Bemærkning, at det var urigtigt af mig at sige, at man skulde frygte for, at Folk, som stode udenfor, ikke med Rette eller Urette kom til at betragte denne Sags Afgjørelse som rettet mod Friheden, saa vil jeg, naar det er det ærede Medlem om at gjøre, at jeg udtaler en theoretisk Sandhed, meget gjerne indrømme ham, at man aldrig skal frygte for den Opfattelse, som ikke er rigtig; men, komme vi til det practiske Liv, og navnlig til det constitutionelle Liv, saa har det ærede Medlem ligesom jeg mangen Gang maattet høre sig for Opfattelser, hvis strenge Rigtighed han paa ingen Maade kunde erkjende, og det er ganske naturligt. Fordom er en Magt; Indbildning er ofte en Magt, og man maa offere til denne Magt, til disse Guder, skøndt de ere Afguder; man kan ikke komme gennem Verden uden det. Jeg har forøvrigt heller ikke sagt, at det var fuldstændigt med Urette, at en saadan Opfattelse vilde finde Sted. — Derimod havde det ærede Medlem Ret i, at Bevillingen til Kirkecommissjonen ikke endnu var givet i Folkethinget; men det er en temmelig ligegyldig Omstændighed, thi det ærede Medlem veed lige saa godt som jeg, at, skøndt der ikke er nogen Grundbestemmelse eller nogen Forretningsordens Bestemmelse, der er til Hinder derfor, pleier man dog aldrig,

naar et Lovforslag har været 3 Gange behandlet i hvert af Thingene og derpaa sendes tilbage fra det ene Thing til det andet, da at røre ved Bestemmelser, som ikke ere blevne forandrede i det Thing, hvorfra det tilbage sendes. Da der derhos ikke foreligger noget Forslag i det andet Thing til Forandring i den her omtalte Henseende, er der ikke nogen Sandshylighed for, at der vil blive rørt ved dette Punkt, medmindre den Sag, som vi have til Behandling her i Aften, bliver forkastet; thi da tiller Forholdet sig anderledes. At komme med Bevilling til en Kirkecommissjon paa en Tillægsbevilling, vilde jeg efter Alt, hvad der er gaaet forud, ansee for det meest Inpracticable af Alt, hvad der hidtil er foreslaaet.

Jeg vender mig nu til mine to andre Hjøbenhavnske Colleger, den 4de og den 7de Landsthingsmand for 1ste Kreds (Behmann og David), som udtalte sig meget stærkt for kirkelig Frihed. De maae tilgibe mig, men jeg kom ved deres Ytringer til at tænke stærkt paa de Tider, da Alt var afgjort ved en Phrase, thi hvad vil det sige: „Kirken selvregjerer og selvbestemmer“. Hvem er Kirken? Det er jo netop det store Spørgsmaal, til hvem man skal overdrage denne selvregjerer og selvbestemmer. En siger: til Menighederne, en anden siger: til Menighederne og Geistlighederne, en tredje siger maaskee: fornemmeligt til Geistligheden. Men her fremtræder den selsomme Omstændighed, at Geistligheden — Præsterne og Tilshynsmændene — jo ere Embedsmænd, og saaledes ville disse Embedsmænd, hvis de fortrinsviis faae Magten i Kirken, jo fortrinsviis komme til at styre sig selv, til at styre de Anliggender, hvori de have en personlig Interesse, men hvorved de kunne komme til at gjøre Indgreb i mange Medborgeres Frihed. Jeg har ikke, som det er blevet hirtret, anstillet nogen Sammenligning mellem den irske Statskirke og den danske Folkekirke, ikke i fjerneste Maade. Jeg har kun som Tidsbegivenheder, der gik i en friere Retning, nævnt de Bevægelser, som nu foregik i det meest conservative og i det meest kirkelige Land i Europa, men jeg har paa ingen Maade — og det vilde jo have været taabeligt, om jeg havde gjort det, — sammenlignet den danske